

Літаратура і Мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

Год выдання 34-ы
№ 97 (2150)
2 снежня
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

ПЛЕНУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ БЕЛАРУСІ

29—30 лістапада г.г. у Мінску працаваў пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі.

3 дакладам «Аб задачах партыйных арганізацый КПБ на павышэнню адказнасці камуністаў за выкананне патрабаванняў Статута КПСС» на пленуме выступіў сакратар ЦК КПБ С. О. Прытыцкі.

29 лістапада ў спрэчках па дакладу выступілі тт. В. М. Асяненка—сакратар Глыбоцкага райкома КПБ, Г. А. Крыўлін—першы сакратар Магілёўскага абкома КПБ, М. І. Лагір—сакратар Мінскага абкома КПБ, М. І. Арцюшэўская—сакратар пярвічнай партарганізацыі саўгаса «Крыніца» Капыльскага раёна, У. Ф. Міцкевіч—першы сакратар Гродзенскага абкома КПБ, А. С. Ляхаў—сакратар Рэчыцкага райкома КПБ, А. Н. Аксёнаў—першы сакратар Віцебскага абкома КПБ, У. І. Быкоўскі—сакратар Маладзечанскага райкома КПБ, В. К. Шамгін—міністр мясной і малочнай прамысловасці БССР, У. А. Мікуліч—першы сакратар Брэсцкага абкома КПБ, Г. М. Жабіцкі—першы сакратар ЦК ЛКСМБ.

30 лістапада ў спрэчках выступілі тт. В. Ф. Языковіч—першы сакратар Гомельскага абкома КПБ, Р. П. Журавлёва—сакратар парткома Віцебскай швейнай фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі», А. А. Смірнова—старшыня Камітэта народнага кантролю БССР, І. В. Філатанцаў—сакратар Заводскага райкома КПБ г. Мінска, І. Р. Сідаровіч—дырэктар Беларускага аўтамобільнага завода, Б. Ц. Шумілін—міністр аховы грамадскага парадку БССР, Р. Ф. Фамічэў—сакратар Лідскага гаркома КПБ, Ю. К. Аджымамедаў—сакратар Баранавіцкага гаркома КПБ.

На пленуме з прававой выступіў кандыдат у члены Палітбюро ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КПБ П. М. Машэраў.

Па абмеркаванню пытанню прынята адпаведная пастанова.

Пленум ЦК КПБ закончыў работу.

АДРАС — МАНРЭАЛЬ

Каб ста розных вырабаў выпускае Барысаўскі шклозавод імя Дзяржынскага. Сярод іх крышталіны вазы, прыгожыя кветніцы, чаркі, званы, салатніцы. Усе яны неаднаразова экспанаваліся на міжнародных выставах. Зараз калектыў прадымаваў рытм узоры сваіх вырабаў на сусветную выставу, якая будзе праходзіць у Манрэалі (Канада). На здымку — майстар алмазнай гравіі Леанід Навуменка Шкловага аздабляе блюда «зуб», прызначанае для сусветнай выставы.

Фота П. НАВАТАРАВА (БЕЛТА).

КАЗАХСТАН ДАЛЁКІ І БЛІЗКІ

«Саюз непарушны рэспублік свабодных» — так называецца цэнтр тэматычных вечароў-сустрэч, арганізаваны Мінскім гаркомом КПБ, праўленнем рэспубліканскага таварыства «Веды» і аргукружком Домам афіцэраў.

Надара ў адным з такіх вечароў, што адбыўся ў аргукружым Дома афіцэраў, прынялі ўдзел казахскія вучоныя. Кандыдат філасофскіх навук Н. А. Мусабаява, кандыдаты гістарычных навук А. С. Елагін і Г. Г. Глухатаў расказалі пра росвіт культуры, навук і мастацтва ў некалькіх стагоддзях краі.

Ілюстрацый да расказу казахскіх сяброў была арганізаваная бібліятэзнай Дома афіцэраў фотавыстаўка, прысвечаная братніму Казахстану.

Госці з Казахстана побывалі на прамысловых прадпрыемствах, у музеях і тэатрах Мінска. Цёпла і цікава прайшла іх сустрэча з творчым калектывам тэатра імя Янкі Купалы.

3 Мінска маршрут дэлегацыі лёг на Брэстчыну. Тут яна наведае Брэсцкую ірэнэасію, славетную Беларускаю пушку, музей А. В. Суворова ў Кобрыні і іншыя выдатныя мясціны.

М. МІХАЙЛАУ.

КАБ АДКАЗАМ БЫЛА ТВОРЧАСЦЬ

3 АБМЕРКАВАННЯ ДРУГОЙ РЭСПУБЛІКАНСКАЙ ВЫСТАЎКІ ТВОРАў МАЛАДЫХ МАСТАКОў

Другая рэспубліканская выстаўка твораў маладых мастакоў працягла больш месяца. Яе прагледзеў тысячы людзей. Газеты змясцілі артыкулы, у якіх далі ацэнку і выстаўкі і ў цэлым і асобныя яе работ. Надзея, перад закрыццём выстаўкі, адбылося яе абмеркаванне. Вялікая зала ў памяшканні ЦК камсамола ледзве ўмясціла ўсіх жадаючых — мастакоў, мастацтвазнаўцаў, студэнтаў. Присутнічаў работнік партыйных, камсамольскіх, саветскіх арганізацый, госці з Масквы.

У першую чаргу былі пастаўлены пытанні аб ідэяльнай і сацыяльнай вартасці работ Другой маладзёжнай. Прамоўцы адзначылі, што сыходзілася на думку, што асудзіць глыбокіх грамадзянскіх матываў, якіх там — асобны недахоп выстаўкі. Народны мастак БССР І. Ахрэмчык, маскоўскі мастак Ю. Асмалоўскі падкрэслілі, што мастацтва павінна ўзнімаць сацыяльна значныя тэмы, імкнучыся адказаць на пытанні, якія хваляюць мільёны людзей. Аднак асноўная маса твораў маладых абмяне гэтыя праблемы. Таму, натуральна, многія рэцы аказаліся «рахітычнымі па ідэі», як сказаў старшыня праўлення Саюза мастакоў БССР У. Стальмашонка. А мастак Л. Лейтман, закранаючы гэтак пытанне, дадаў, што многія работы павярхоўныя па сваёй філасофіі.

Многія з недахопаў, на думку ўдзельнікаў абмеркавання, вынікаюць з таго, што маладыя мастакі не трымаюць стацыя на «жывапіснай платформе» (І. Ахрэмчык), не пранімаюць у сутнасць з'яў нашых жыцця. У творах маладых амаль няма людзей, — сказаў Л. Лейтман, — калгаснікаў, рабочых, вучоных, не перададзены іх клопаты, пачуцці і думкі. На выстаўцы пераважаюць аўтапарэты і партрэты жанчын. Аднак і па іх не разумееш, да якога «аслоўя» належыць гэты роі работ, хто яны наогул — гэта нейкія адцягненыя сімвалы. Неабходна, зазначыў далей Л. Лейтман, каб маладыя мастакі стваралі вобразы нашых людзей, пранікалі ў жыццё,

распрацавалі сваю пэўную тэму, што даць ім магчымасць глыбока знаёміцца з нейкімі з'явамі. Думкі старэйшага беларускага мастака падтрымаў Ю. Асмалоўскі, які гаварыў аб неабходнасці наватарства не толькі ў галіне формы, але і ў галіне тэмы, аб неабходнасці стварэння карціны са значным зместам са складанымі ўзаемаадносінамі людзей — дакладна раман. У ірэнку апошняй думкі графік Г. Папалюскі зазначыў, што і сярод графічных работ, на жаль, пераважаюць эцюды, асобныя творы, што вельмі мала цыклаў, якія дазвалялі б больш глыбока расказаць пра жыццё.

Прамоўцы прыводзілі канкрэтныя прыклады, давалі характарыстыкі асобным твораў маладых мастакоў. Станоўча былі ацэнены работы В. Забарава, М. Даничэў, Н. Шчаснай, В. Баброва, У. Хмызнікава, Г. Папалюскага, А. Зайцава і некаторых іншых. Адзначалася, што гэтыя аўтары знайшлі або ўдала выдзяліў пошук сваёй мовы, сваёй тэмы. Аднак гэта нельга сказаць пра многіх іншых мастакоў. Прамоўцы дакаралі маладзёў за несамастойнасць творчай манеры, пераймаючыся аднаго аднаго разнаўтварэння гэтага пытання прывялі сваё выступленне У. Стальмашонка. Ён слухаў заўважыў, што трэба ствараць работы «на аснове нацыянальнай заваскі», каб яны адлюстроўвалі нашу жыццё, душу нашага народа, словам, расказвалі пра Беларусь. Аднак многія маладыя мастакі адмоўна ставяцца да нацыянальных традыцый.

Востра на абмеркаванні былі пастаўлены пытанні прафесійнальнай пісьменнасці маладых мастакоў. Тут здараецца часам так, — сказаў І. Ахрэмчык, — што маладыя, не знайшоўшы новую форму, ужо разбураюць старую. Трэба, каб існавала пераемнасць традыцый.

Слушна гаварылі аб гэтым у сваё выступленні Л. Лейтман, І. Паньшына, І. Яламанца і іншыя. Л. Лейтман, у прыватнасці, адзначыў, што маладзёў сёння губе перадачай матэрыяльнасці свету. У большасці скульптурных партрэтаў, сказала І. Яламанцава, не знойдзеш глыбокай псіхалагічнай характарыстыкі — улоўлена толькі чыста вонкавая, дэкаратыўная. Таму неабходна, каб маладыя мастакі павышалі свой прафесійны ўзровень, болы глыбока і плённа вывучалі асновы мастацтва.

На абмеркаванні былі адзначаны і некаторыя недахопы ў арганізацыі выстаўкі. Работы не давалі ўважання аб творчасці некаторых мастакоў, не было фатаграфій манументальных твораў, дранна выставіліся прыкладнікі.

У спрэчках прынялі ўдзел сакратар ЦК ЛКСМБ А. В. Ваніч, намеснік міністра культуры БССР Ю. Міхневіч, якія заклікалі маладых мастакоў ствараць творы, вартыя нашага часу.

Успрэчку прынялі ўдзел сакратар ЦК ЛКСМБ А. В. Ваніч, намеснік міністра культуры БССР Ю. Міхневіч, якія заклікалі маладых мастакоў ствараць творы, вартыя нашага часу.

Абмеркаванні былі адзначаны і некаторыя недахопы ў арганізацыі выстаўкі. Работы не давалі ўважання аб творчасці некаторых мастакоў, не было фатаграфій манументальных твораў, дранна выставіліся прыкладнікі.

Успрэчку прынялі ўдзел сакратар ЦК ЛКСМБ А. В. Ваніч, намеснік міністра культуры БССР Ю. Міхневіч, якія заклікалі маладых мастакоў ствараць творы, вартыя нашага часу.

Абмеркаванні былі адзначаны і некаторыя недахопы ў арганізацыі выстаўкі. Работы не давалі ўважання аб творчасці некаторых мастакоў, не было фатаграфій манументальных твораў, дранна выставіліся прыкладнікі.

Успрэчку прынялі ўдзел сакратар ЦК ЛКСМБ А. В. Ваніч, намеснік міністра культуры БССР Ю. Міхневіч, якія заклікалі маладых мастакоў ствараць творы, вартыя нашага часу.

Абмеркаванні былі адзначаны і некаторыя недахопы ў арганізацыі выстаўкі. Работы не давалі ўважання аб творчасці некаторых мастакоў, не было фатаграфій манументальных твораў, дранна выставіліся прыкладнікі.

Успрэчку прынялі ўдзел сакратар ЦК ЛКСМБ А. В. Ваніч, намеснік міністра культуры БССР Ю. Міхневіч, якія заклікалі маладых мастакоў ствараць творы, вартыя нашага часу.

Абмеркаванні былі адзначаны і некаторыя недахопы ў арганізацыі выстаўкі. Работы не давалі ўважання аб творчасці некаторых мастакоў, не было фатаграфій манументальных твораў, дранна выставіліся прыкладнікі.

НАСУСТРАЧ ВЯЛІКАЙ ДАЦЕ

ЛЕНІН ЕДЗЕ ПА БЕЛАРУСІ... Прачытаўшы гэтыя радкі, многія чытачы падумаюць, што аўтар і рэдакцыя назвалі так артыкул для сенсацыі. Вядома ж, што Уладзімір Ільіч на тэрыторыі Беларусі ніколі не быў. Ва ўскіім разе, афіцыйна так лічыцца.

Аднак — бываў! Больш таго — несумненна, гутарыў не з адным працаўніком нашага краю. Калі? Звернемся да аднаго дня ленинскага жыцця.

15 ліпеня 1900 года Ленін выехаў з Масквы па граніцу. Трэба было пацяць практычнае ажыццяўленне плана стварэння «Іскры». Шлях Леніна ляжаў па Смаленск, а адтуль на Варшаву і Вержболова. Праз усю Беларусь.

Прадаставіў слова вучоному сакратару Інстытута марксізма-ленинізма пры ЦК КПСС М. В. Іскраву. У сваім пісьме ў Крычэўскі краязнаўчы музей 15 жніўня 1966 года ён паведаваў:

«У. І. Ленін у ліпені 1900 года выехаў за мяжу не са Смаленска, а з Масквы (Беларускі аказал). Смаленск праяжджаў. Маршрут следавання за мяжу быў такі: Мамайскае, Гжэц, Вязьма, Дарагабуг, Смаленск, Орша, Мінск, Баранавічы, Брэст. Са Смаленска Ленін выехаў да 16 ліпеня, бо 16 ліпеня ён пераяжджаў ужо граніцу. Што датычыць раскладу поезда, якім ехаў за граніцу У. І. Ленін, то нам вядома наступнае: у той час з Масквы на Брэст штодзённа ішло чатыры паязды: кур'ерскі — у 17 гадзін (з вагонамі 1 і 2 класаў); скоры — у 19 г. 30 м., паштовы — у 21 г. 15 м. і тавара-пасажырскі — у 23 г. (у гэтых трох паяздах былі вагоны 1, 2 і 3 класаў).

У Брэст гэтыя паязды прыбывалі адпаведна: у 16 г. 50 м. (на наступны дзень), у 3 г. 05 м., у 7 г. 40 м. і 22 г. 45 м. (на другія суткі). Вядома таксама, што У. І. Ленін у тыя гады, як правіла, ездзіў у вагонах 3-га класа: напрыклад, у сувязі ён ехаў з Масквы ў 3 класе тавара-пасажырскага поезда, ды і вяртаўся ў У. І. Леніна са сувязі таксама ў вагонах 3-га класа. Такім чынам, магчыма меркаваць, што У. І. Ленін мог ехаць за граніцу ў ліпені 1900 года ў адным з трох пералічаных паяздоў: скорым, паштовым ці тавара-пасажырскім. Дзесятых аб тым, у якім з гэтых паяздоў, мы не маем».

Да пісьма М. В. Іскрава быў прыкладзены падрабязнейшы расклад руху пасажырскіх паяздоў ад Масквы да Брэста. З гэтага раскладу відаць, што тавара-пасажырскі поезд ішоў па Беларусі 26 гадзін. З іх амаль чатыры з паловай гадзіны пайшлі на прыпынкі, самы вялікі з

НА ПАРАДАК ДНЯ — ТВОРЧЫЯ ПЫТАННІ

СХОД СЕКЦЫІ ПРОЗЫ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ

29 лістапада адбыўся справаздачна-выбарны сход секцыі прозы Саюза пісьменнікаў БССР. Справаздачны даклад зрабіў старшыня бюро секцыі Іван Навуменка. Даўшы ацэнку нашай прозе апошніх год, адзначыўшы яе несумненныя поспехі, дакладчык падводзіць вынікі работы секцыі за справаздачны перыяд. За гэты час, гаворыць І. Навуменка, было праведзена некалькі абмеркаванняў і дыскусій па праблемах беларускай прозы. Секцыя арганізавала і правяла два вечары апавадання. Падрыхтавана двухтомная анталогія беларускага апавадання. За справаздачны перыяд была абмеркавана творчасць больш дзесятка маладых празаікаў, многія з якіх былі прыняты ў члены Саюза пісьменнікаў.

Разам з тым, гаворыць дакладчык, у рабоце секцыі было нямаля недахопаў і ўпущэнняў. Часам работа вялася занадта фармальна альбо ў рэчышчы звыклых, заведзеных шмат гадоў назад метадаў і форм. Больш было агульных размоў і мала канкрэтнай гаворкі пра літаратурныя з'явы.

У спрэчках выступілі Тарас Хадкевіч, Барыс Сачанка, Рыгор Няхай, Вячаслаў Адамчык, Алесь Асіпенка,

Янка Брыль, Іван Мележ, Іван Шамякі, Алесь Бажко. Усе яны гаварылі аб неабходнасці ажыццяўлення работы секцыі, аб тым, што на парадку дня павінны быць перш за ўсё творчыя пытанні, жадалі новаму бюро часцей наладжваць вечары апавадання, абмеркаванні новых кніг празаікаў, дыскусіі па праблемах развіцця сучаснай прозы, рэкамендаваць кнігі для перакладаў і г. д.

На пасяджэнні быў выказаны шэраг прапановаў, у прыватнасці, гаварылася аб неабходнасці выдараць масавую танюю серыю лепшых твораў беларускай літаратуры, штогадова зборнікі апаваданняў у накітавалі штогадовых «Дзён пазіў», аднавіць выпуск бібліятэчкі беларускага апавадання, наладзіць выданне бібліятэкі лепшых здабыткаў сусветнай літаратуры ў перакладзе на беларускую мову.

На сходзе было выбрана новае бюро секцыі. У яго склад увайшлі А. Адамовіч, В. Адамчык, Л. Арабей, А. Асіпенка, А. Бажко, М. Лобан, І. Мележ, І. Навуменка, Б. Сачанка, М. Стральцоў, І. Чыгрынаў. Старшынёй бюро секцыі прозы выбраны А. Асіпенка, намеснікам — М. Лобан і Б. Сачанка, сакратаром — І. Чыгрынаў.

ТАМ, ДЗЕ РОБЯЦА КНІГІ

Есць на Мінскім паліграфічным заводзе макетнае аздабленне — творчы ўдзел, дзе робяць першыя эскізы будучых кніг. Тамара Прамакоўская, якую вы бачыце на здымку, адна з лепшых мастачкаў гэтага аздаблення.

Каб даць пакупніку прыгожую кніжку, трэба мець добры густ, глыбокі веды. Тамара Прамакоўская — заўважна Маскоўскага паліграфічнага інстытута, актыўны ўдзельнік мадэльнай самадзейнасці.

Фота Л. ПЕНЯ.

ЛЕНІН ЕДЗЕ ПА БЕЛАРУСІ...

якіх быў у Мінску (2 гадзіны 01 мінута). Паштовы праходзіў наш край за 18 гадзін 33 мінуты, маючы каля трох гадзін на прыпынку (у Мінску — 1 гадзіну). Скоры пакрываў адлегласць ад граніцы Смаленшчыны да Брэста за 14 гадзін 08 мінут.

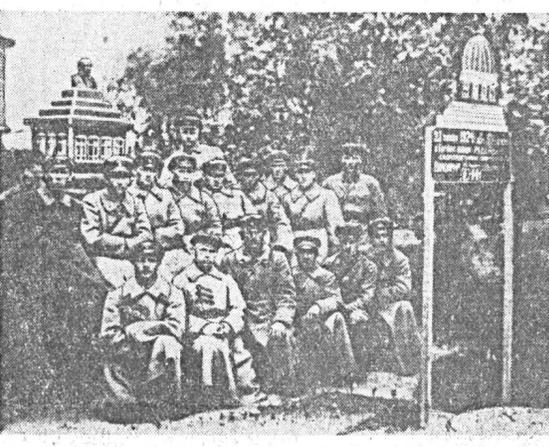
Колі ўлічыць, што У. І. Ленін, як правіла, ездзіў у тыя гады ў вагонах трэцяга класа, што ён заўсёды любіў гутарыць з простымі людзьмі, якія менавіта і ездзілі ў вагонах 3-га класа, ды яшчэ ўлічыць, што час праезду па беларускай зямлі быў доўгі, як і прыпынкі, асабліва ў Мінску і Брэсце, то можна з упэўненасцю сказаць, што ў нашых літаратурна-мастакоў, скульптароў ёсць магчымасць дазволіць сабе мастацкае ўважэнне сустрэчы Ільіча з беларускімі працаўнікамі. Тым больш, што ў той час У. І. Ленін ужо многа ведаў пра Беларусь. Ведаў ад сваіх палітчыкаў, такіх прынамсі, як П. М. Лепаўшчынін, які доўга жыў побач з Леніным у сувязі, як Я. М. Ляховіч, доктар з Вільні, член Цэнтральнага Саюза Барцаў быў за выважэнне рабочага класа, які добра ведаў мінскае падполле і яго самага відавочна дзееца С. К. Мяржынскага. Акрамя таго, працуючы над кнігай «Рэвізія капіталізму ў Расіі», У. І. Ленін глыбока вывучыў і выкарыстаў дзесяткі работ па Беларусі як краязнаўча, так і агульнага плана.

І яшчэ адна, вельмі важная абстаўка. Мінск быў горадам Першага з'езда партыі, з'езда, які Ленін сустрапаў з глыбокім хваляваннем і захапленнем, пра што сведчыць успаміны ўсіх яго таварышчэй па сібірскай сувязі. Горад Першага з'езда партыі меў для Леніна вялікую цікавасць, і паколькі ўсе паязды ў Мінску рабілі вельмі працяглыя прыпынкі, дык можна сцвярджаць, што Ільіч мог на нейкі час пакінуць вагон, каб знаёміцца з Мінскам ці яго прывітанымі жыхарамі. Ва ўсім разе, цікавасць Леніна да Мінска як небудзёна абавязкова правіла, не гаворачы ўжо пра тое, што Уладзімір Ільіч мог шмат распытаваць пра Мінск сваіх суседзяў па вагону.

Мы так доўга спыніліся на паяздзе У. І. Леніна па Беларусі таму, што для нас дарэга кожная хвіліна жыцця вялікага правядзіра, кожны дзень яго жыцця. І яшчэ таму, што мы рады кожнаму зярнятку, кожнаму лішняму факту ўвагі правядзіра да роднага нашага краю.

ЦЯПЕР — пра некаторыя важныя праблемы Беларускай літаратуры, праблемы найвысэйшай кародзейшай і найудачнейшай, імя якой — Ленін і Беларусь.

Пачнём з твораў майстроў літаратуры і мастацтва нашай рэспублікі, якія адлюстроўваюць жыццё і дзейнасць У. І. Леніна.

Звычайна першымі такімі творамі называюць творы, якія з'явіліся ў дваццатыя гады. Гэта не зусім справядліва. Справа ў тым, што яшчэ не дзе ў 1904—1905 гадах П. М. Лепаўшчынін стварыў цікавыя сяброўскія партрэты, паказваючы заняты вядомай ленинскай школай у Жэневе на вуліцы па Каружэ, у астапоў Лепаўшчынін. З гэтай цэльнай і задушымай добразычлівацю паказаны там і сам Уладзімір Ільіч, і слухачы яго школы. Сярод іх мы пазнаем П. М. Лепаўшчыніна, У. Д. Бонч-Бруевіча, С. І. Гусева і іншых большавікоў-ленинцаў. Пазней Панцелярам Мікалаевіч Лепаўшчынін намаляваў шэраг партрэтаў Леніна, адзін з якіх ёсць у аўтара гэтых радкоў.

Яшчэ адзін цікавы і малавядомы факт. Адзін з першых помнікаў Ільічу ў краіне і першы ў Беларусі быў помнік, пастаўлены пагранічнікамі Беларусі ў Жыткавічах. Помнік быў зроблены пад кіраўніцтвам камандзіра беларускіх пагранічнікаў, пасля перададзены анжыі Інстытуту гісторыі партыі пры ЦК КПБ. А пісьмо, дасланае Леніным, перадала нам Н. К. Круцкая пад іскраўцай Мсціслаўска. Я называю толькі два факты, а іх — вялікая мноства.

Тэма «Ленін і Беларусь» — велізарная. Усё, што я датычыць, трэба вывучаць, абгуляць, рабіць здабыткам грамадскасці.

М. МЕЛЬНИКАУ, дырэктар Крычэўскага краязнаўчага музея.

НОВЫЯ НАЗВЫ НА АФІШАХ

У гэтым сезоне Брэсцкі абласны драматычны тэатр імя ЛКСМБ паказаў ужо два новыя спектаклі «Звычайны чалавек» і «Хто за, хто супраць». Ніякага тэатра паказаў адну праграму — «Дзень цішыні» па п'есе М. Шатрова. З паўчужымі імя адназначна працаваў калектыў над твораў, які ўскрашае адну са слухачыў старонку барацьбы народа за Савецкую ўладу.

На сцэне азмываюць падазеі дэкада і трыюнага 1917 года, перад гледацкім паўстаюць вобразы Уладзіміра Ільіча Леніна і яго палітчыкаў.

Паставіў спектакль заслужаны артыст БССР Г. Волкаў, мастак А. Марозаў.

На здымку — сцэна са спектакля «Дзень цішыні». У ролях: У. І. Ленін — заслужаны артыст БССР А. Логінаў, Я. М. Сярдлова — артыст В. Нір'нчук, А. М. Калантай — артыстка Р. Барцова.

Фота В. Германа (БЕЛТА).

ЛЕПШЫМ ЛЮДЗЯМ КАЛГАСА

«Хвалі тэматычны вечар «Хвалі працаўніцтва і жывіліям будучыце» ў Слоніме за апошнія гады, а таксама аб планах будучыце ў гэтай пільгодзе.

З хваляючымі ўспамінамі перад прысутнымі выступіў старшыня Ленінскага райкома Ю. Дабрыня.

На вечар былі запрошаны беларускія пазты А. Лойка, М. Арочка, А. Іверс. Яны прачыталі свае новыя вершы.

Паставіў спектакль заслужаны артыст БССР Г. Волкаў, мастак А. Марозаў.

На здымку — сцэна са спектакля «Дзень цішыні». У ролях: У. І. Ленін — заслужаны артыст БССР А. Логінаў, Я. М. Сярдлова — артыст В. Нір'нчук, А. М. Калантай — артыстка Р. Барцова.

На здымку — сцэна са спектакля «Дзень цішыні». У ролях: У. І. Ленін — заслужаны артыст БССР А. Логінаў, Я. М. Сярдлова — артыст В. Нір'нчук, А. М. Калантай — артыстка Р. Барцова.

На здымку — сцэна са спектакля «Дзень цішыні». У ролях: У. І. Ленін — заслужаны артыст БССР А. Логінаў, Я. М. Сярдлова — артыст В. Нір'нчук, А. М. Калантай — артыстка Р. Барцова.

«Прог» прымае званітыя чылініцы. Герой Сацыялістычнай Працы Я. Вандар. Яна расказвае аб лепшых людзях свайго калгаса, якім прысвечаны стаць «Праг»жоць і гонар наш.

Жаночая вальная група раённага Дома культуры выдала песні і частушкі аб калгасных перадачнях. Пяць мейсцовай школы ўручылі лепшым працаўнікам кветкі.

Паставіў спектакль заслужаны артыст БССР Г. Волкаў, мастак А. Марозаў.

На здымку — сцэна са спектакля «Дзень цішыні». У ролях: У. І. Ленін — заслужаны артыст БССР А. Логінаў, Я. М. Сярдлова — артыст В. Нір'нчук, А. М. Калантай — артыстка Р. Барцова.

На здымку — сцэна са спектакля «Дзень цішыні». У ролях: У. І. Ленін — заслужаны артыст БССР А. Логінаў, Я. М. Сярдлова — артыст В. Нір'нчук, А. М. Калантай — артыстка Р. Барцова.

На здымку — сцэна са спектакля «Дзень цішыні». У ролях:

І ВЕДЫ, І ВОПЫТ...

25 настрэчкіна ў нашай газеце быў змяшчаны артыкул на месцына дырэктара Дзяржаўнага бібліятэчнага БССР імя У. І. Леніна І. Санювай «Сення студэнт — некалькі гадоў аб падрыхтоўцы бібліятэчнага кадраў у рэспубліцы. Сення мы працягваем размову».

Пачну з лічбаў. У нашай рэспубліцы дваццаць тысяч бібліятэк з кніжным фондам каля 80 мільянаў тамоў. У іх працуе больш дзесяці тысяч бібліятэкараў. Як бачыце, лічбы даволі ўнушальныя. І за імі стаіць вялікая і карысная работа. Штодзённа бібліятэкі і іх работнікі аказваюць вялікі ўплыў на людзей, дапамагаюць у выхаванні чалавека новага грамадства. Але трэба прызнаць, што ў іх рабоце яшчэ шмат недахопаў. Яны могуць працаваць з большым эфектам, з большай аддачай. Што для гэтага трэба? На маю думку, перш за ўсё неабходна павялічыць навукова-метадычнае майстэрства бібліятэкараў. Ёсць два шляхі рашэння гэтай праблемы: штогод пашыраць бібліятэкі малодзкі спецыялістаў, добра падрыхтаванымі тэарэтычна і практычна, і сістэматычна павялічыць кваліфікацыю бібліятэчных кадраў на месцах. І тое і другое ў нас робіцца недастаткова.

У нас дрэнна плануецца падрыхтоўка бібліятэкараў-бібліяграфіў вышэйшай кваліфікацыі. Як правіла, планаванне

робіцца выхадзячы не з перспектывных тэраў, а толькі з магчымасці размяшчэння выпускнікоў у рэспубліцы. Чатыры гады назад стварылася парадкаснае становішча — у рэспубліцы працавала звыш 6 тысяч бібліятэкараў, якія не мелі неабходнай спецыяльнай адукацыі. І гэта ў той час, калі больш палавіны выпускнікоў бібліятэчнага факультэта Мінскага педінстытута з-за адсутнасці заявак на іх ад адпаведных арганізацый рэспублікі вымушаны былі ехаць у Казахстан і РСФСР. У сувязі з гэтым значна скараціўся прыём на бібліятэчны факультэт. А між тым кадры, якія мы падрыхтавалі ў педінстытуце, вельмі патрабны рэспубліцы.

Не арганізаваны пакуль што і курсы павышэння кваліфікацыі бібліятэчных работнікаў. У нас шмат работнікаў бібліятэк не маюць спецыяльнай адукацыі. Пытанне аб павышэнні іх кваліфікацыі трэба рашаць неадкладна, бо чытаць бібліятэкі часцей за ўсё маюць сярэдняю і вышэйшую адукацыю, і дапамагаць ім могуць толькі людзі прафесіянальна падрыхтаваныя.

На бібліятэчным факультэце МПІ зарэз робіцца захад, каб павялічыць якасць практычнай падрыхтоўкі будучых спецыялістаў. Для паслуг студэнтаў — кабінет-лабараторыя бібліяграфіі і каталогі, з улікам будучы створаны метадычныя кабінеты бібліятэказнаўства і бібліятэграфіі, узмацаваны кантакты з навукова-бібліятэчнымі цэнтрамі рэспублікі. Распрацавана адзіная для студэнтаў і бібліятэкараў Мінска праграма спецыяльнага семінара і канферэнцыі па інфармацыйнай дасядачна-бібліятэчнай рабоце.

Як вядома, што вытворчая практыка — прагнт вучобы студэнта І. Санювай ў сваім артыкуле правільна адзначыла, што практыка студэнтаў бібліятэчнага факультэта ў нас яшчэ дрэнна наладжана, не прыносіць ім належаў карысці. Хачелася б, каб работнікі базавых бібліятэк больш удзялялі ўвагі студэнтам-практыкантам, дапамагалі ім. Ужо некалькі год трэцім пытаннем у бібліятэках дзяржаўных экзаменах стаіць «Ваш вопыт бібліятэчнай работы». Гэта адпаведным чынам настроівае студэнтаў, але яшчэ не часта адказва іх на спраўданае грунтоўна і цікава.

На маю думку, самай пільнай увагі заслугоўвае прапанова І. Санювай аб больш шырокім і глыбокім вывучэнні беларускай літаратуры на бібліятэчным факультэце. Спраўды, атрымліваецца дзіўная справа — чалавек заканчвае беларускі інстытут, а роднай літаратуры добра не ведае. Як жа ён будзе прапагандаваць-ле? Таму надалей савет бібліятэчнага факультэта прыняў рашэнне — выпускнікам на дзяржаўных экзаменах абавязкова здаваць гісторыю беларускай літаратуры, а па праграме бібліятэказнаўства — бібліятэчную справу ў БССР.

І, нарэшце, аб сувязі бібліятэчнага факультэта з Міністэрствам культуры рэспублікі. Цяпер гэтая сувязь даволі шырокая. Міністэрства культуры прысылае ў дзяржаўную экзаменацыйную камісію сваіх прадстаўнікоў. У сваю чаргу пенатарыя работнікі бібліятэчнага факультэта ўваходзяць у бібліятэчны савет пры Міністэрстве. Падтрымліваецца дзелавая сувязь з бібліятэчнай інспекцыяй.

Але многія пытанні падрыхтоўкі бібліятэчных кадраў трэба яшчэ абмяркоўваць і рашаць. Карысна гэта было б зрабіць на сумеснай калегіі Міністэрства вышэйшай, сярэдняй спецыяльнай адукацыі і Міністэрства культуры ці на сумеснай нарадзе, куды зможна запрасіць і выкладчыкаў бібліятэчнага факультэта педінстытута імя М. Горкага. Тады можна ўстадыць і вырашыць многія спрэчныя пытанні: стварэнне спецыяльнага бібліятэчнага інстытута, перадачу яго ў падпарадкаванне Міністэрства культуры БССР і г. д.

Думаецца, што калі мы павялічым узровень тэарэтычнага і практычнага навукавання студэнтаў, умацым кантакты з Міністэрствам культуры і цэнтральнымі бібліятэкамі рэспублікі, тады наш факультэт будзе рыхтаваць больш кваліфікаваных бібліятэчных кадраў.

М. ТАЛКАЧОУ,
заг.адм. кафедры бібліяграфіі
Мінскага педінстытута імя М. Горкага.

М. С. ЦІХАНАВУ — 70 ГАДОУ

Заўтра спаўняецца 70 год выдатнаму савецкаму паэту, добраму сябру беларускай літаратуры Мікалай Ціханаву. У сувязі з гадавінай сакратарыят праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі накіраваў юбіляру прывітанне, у якім гаворыцца:

Дарагі Мікалай Сямёнавіч! Пісьменнікі Беларусі сардэчна віншуюць Вас — цудоўнага савецкага чалавека, аплікага паэта, грамадскага дзеяча, шчырага друга беларускай літаратуры — са слаўным 70-годдзем.

Мы з'яўляемся адным з пачынальнікаў савецкай літаратуры. Ваша яркая, мудрая паэзія вучыць стойкасці, вернасці, мужнасці, прыгажосці. На ёй выхоўваліся не адно пакаленне савецкіх паэтаў, у тым ліку і нашых беларускіх. Мы з удзячнасцю сёння гаворым Вам аб гэтым.

Ваша нястомная барацьба за мір, Ваша нястомная праца на карысць Радзімы — высю прыклад для усіх нас. Вялікіх таварышаў і сяброў.

Жадаем Вам, дарагі Мікалай Сямёнавіч, добрага здароўя і доўгіх сонечных гадоў!

РАВЕСНІК ВЕКУ

Траклі АБАШЫДЗЕ

Мікалай Ціханаву — чалавек, пра якога ў дзень яго сямідзесяцігадовага юбілею з аднолькавай падставой можна сказаць і тое, што гэтым поўнаю энергія і жыцця чалавек і цяпер нельга даць сямідзесяці гадоў, і тое, што чалавек, які працуе такога жывіцца, павінен быць прынамсі сто гадоў. Бо творчасць Мікалая Ціханаву — дэталі нашага веку, а сам ён — раўеснік веку, сапраўды чалавек цэлага стагоддзя.

Акінем вочам яго багатае і бурлівае творчае жыццё: гэта бясонніца шлах, пачытаў жывіцца з «Перамога», падыем за ім на Ладу і ў Фінляндыю, у Сярэдняе Азію на пошукі новага героя, у Кахецю, станем над апасіўным, як паданне, і, як песьня, маладымі Гамборі, пелубекм вакол Бастылі і ля Вердана, вернемся і пешу паспрабуем дагнаць гэтага бывалага альпініста, улюбленага на лесов раскат, скалістыя края, у твой сінны сад, Сванетія мая і тут, у гарах, падобна яму і Лермантаву, паўторам: «Горы Каўказскія для мяне свяшчэнны». Эльбрус, Гуніб, Шхара, Шхельде, Дангузарун, Мамісан — тысяча вяршынь, тысяча пераваляў, тысяча залістых сцяжак у гарах Каўказа і Сярэдняй Азіі.

Затым... Затым Радзіма, аблаская сэрца, абходная ўдоўж і ўпоперак, — у агні Акічыннай вайны. Ленінградская блакада — «Вогненны год», «На непрыступным Беразе», «Адсюль руку мы вору», «Стоі, ленінградзец, на пасту» — тысяча бяссонных начэй і дзён.

Вялікая Перамога і зноў вогненныя рвалі зноў зноў дарогі, Захад, дэмакратычныя рэспублікі Еўропы, Азія і Афрыка, палітычныя першы, нарысы, апавяданні... І пасля гэтага бясонняй Адзісе падлічым, колькі гадоў жыцця патрабуецца чалавек на гэта.

І ўсе-так малады наш юбіляр, малады сваёй улюбленасцю, ў жыцці, юнацкай страснасцю, невычэрпным творчым гарэнем. Яму не семдзесят, не!

Сёння мне, грузінскаму паэту, хочацца сказаць Мікалай Ціханаву самыя цёплыя словы любові і павагі, і я абавязаны сказаць словы асаблівай удзячнасці гэтым цудоўным рускаму чалавеку і паэту за тую шчодрую любові, за тую вялікую пашчу, якую вольс ужо было за трыццаць гадоў робіць ён грузінскай культуры.

Колькі энэргіі, колькі цэльнасці свайго высароднаднага сэрца ўклад ён у падрыхтоўку руставельскіх урачыў тасіеяк як старшыня Усеаюзнага юбілейнага камітэта. Як шчодра дарыў нам све гэты чалавек, зняты шматлікімі справамі, — сакратар Саюза пісьменнікаў СССР, старшыня Савета Камітэта Абароны Міру, старшыня Камітэта па Ленінскіх праміях і галіне літаратуры і мастацтва, пастаянны ўдзельнік усіх вялікіх культурных пачынанняў у нашай небесняй краіне!

Мікалай Ціханаву заслужана лічыць сваім сябрам усе народы Савецкага Саюза, але мы, грузіны, перш за ўсё і асабліва!

Сапраўдна дзелавая літаратурная дружба рускіх і грузінскіх пісьменнікаў пачынаецца з 30-х гадоў нашага стагоддзя. Менавіта ў пачатку 30-х гадоў, перад Першым Усеаюзным з'ездам пісьменнікаў, калі па ініцыятыве Максіма Горкага група рускіх пісьменнікаў наведвала Грузію, была закладзена аснова для сапраўднай дзелавой дружбы, якая вылілася ў сістэматычнае супрацоўніцтва па пераказе з грузінскай на рускую мову. Асноўную і рашучую ролю ў гэтай справе адіграў Мікалай Ціханаву разам з Барысам Пастернакам і Мікалаем Забалоціным.

Ад усяго сэрца віншую вялікага сябра, любімага рускага паэта і цудоўнага чалавека з высокай узнатоўдай!

Ад усяго сэрца віншую Мікалая Ціханаву з 70-годдзем з дня народжэння! (АДН)

ПОБАЧ З ГАЛОЎНЫМ

Снопа памяць таіць сены по двору. Дом без стоек. В доме нет воды. Мать уходит в прошлое, как по воду. А колодец на краю войны...

шчыць сур'езную тэму. І спачатку мы з увагай сочым за нетаропным разгортваннем дзеяння, за пачуццымі рылімакі герояў, за нескладанымі іх учынкамі. Ускальнуць пачуццё сэрца, зацікавіць успрымаем кожны жэст, кожную дэталю, кожнае слова, што даяцца з экрану.

Вось вядзе дзяўчынку ў танцы маладзёнец лейтэнант — слязы, строгі і пачуццёвы. Вось прыхадзіць зніжам з захаду, маці сустракае — дачку, якая вярнулася з фашысцкай няволі, а тая не пазнае яе... Вось вешаюць на ўскраіне гарадка ваенных азначэнняў... А гэта — перамога, смех, абдымкі, мір! І — пахавальная, калі ўжо мір, калі не страляюць...

толькі часам і месцам дзеяння. Але не трэба думаць, што адбор гэтых спон і эпизодаў выпадковы. Фільм «Я родам з дзяцінства» не адвясці да лічбы тых рамесніцкіх твораў, дзе ўсё падначалена беднай схемзе і бяздумна наізнана на ражон выпадковай думкі. Аўтары не хочучь гаварыць прама, яны пачынаюць паказваць агоней драмы, там, дзе нішы вывешыў бы думку ці пачуццё прыём прамым, яны ідэючы тонкі, вольны блік. Вось тут і надзілюновае іх небяспека.

Патрэбна вялікая майстэрства і мастацкая стадысць думкі, каб знайсці менавіта той блік, які выразае і надала пажыццёва характарні з'яву. А то мы прыліпа глэдзім, як плата дзяўчынка-мелестра з-за таго, што праналі прасціны (яна, даччы, і не праналі), як гуляючы хлапчук у ножныкі і яшчэ нейкія падрабязнасці, нейкія дэталі, якія, напэўна, здаюцца аўтарам важнымі і значнымі, і не зусім адчуваем іх неабходнасць у фільме. Можна быць, адмаўляючы занадта абавязаны погляд на героя, на падаць, які бытаваў раней у нашым мастацтве і часам яшчэ сустракаецца і цяпер, — аўтары ўстадыць у іную краінасць. Яны нібы імінуць разгледзець жыццё ў мікраскоп і толькі ў мікраскоп. Але не трэба забываць, што мікраскоп і вельмі малое, неістотнае павялічвае ў шмат разоў.

І памятаю, як у далейнім Арнобургу вясной сорак пятага года, пасля Перамогі ўжо, памёр садыт. Ён памёр, спяваючы руку маёй сабробні з «Б»-класа. Яна не зразумела, што ён памёр, і шка сядзела каля яго ложка, баючыся разбудзіць. А я, стаячы на здытку, каб мяне бачылі з усіх канцоў палаты, чытала верш Барто. Калі нам казалі, што ён памёр, мы стаялі, анімаючы, угледжваючыся ў твар салдата, яшчэ не ўвядомішы, але адчушы ўжо, што мы павінны ведаць, як паміралі тыя, хто згарыў нас грудзямі, і памятаць пра гэта ўсё жыццё. Гэта было ў далёкім тылавым горадзе.

А што захоўвае памяць тых, чыі лёс супадае з лёсам Юры, які вярнуўся з канцлагера, Ігра, які перажыў нашасе ворага ў родным горадзе? Гуляць у ножныкі, выпадак на танцапляцоўцы... Але ж нельга абмяжоўваць толькі такім, часам мільны сэрцу, але ўсё ж неглыбокім падрабязнасцям, бо размова ідзе не толькі пра асабістую памяць — пра памяць пакалення. У яе, у гэтай памяці, — іншая мера.

Эпіграфам да рэцэнзіі мы ўзялі радкі з верша Юры Кузнецова. Ён таксама гаворыць пра сябе: «...со страны начинаюсь с войны начинаюсь». Думаючы пра мінулае краіны і свайго пакалення, успамінаючы словы маті аб загінутым на вайне бацьку, ён піша: «Но кричат, до сих пор, высухая, те скорбные слезы. И от них ни забвенья, ни сна моему полено нет».

«ПАУЛІНКА» ПРЫШЛА У АСІНАЎКУ

Драматычныя калектыв Чарускага раённага Дома культуры некалькі год назад амальцёві пастаноўку наведзілі Янікі Купалы «Паўлінка». З гэтым спектаклем самадзейныя артысты выступалі ў многіх вёсках раёна, дэманстравалі сваё майстэрства ў Мінску.

Цяпер у чарушчых акцёраў знайсціся сапернікі. Пад кіраўніцтвам загадчыцы Асінаўскай сельскай бібліятэкі Аляксандры Новікавай «Паўлінка» падрыхтавана артыстамі мясцовых самадзейных артыстаў. Спектакль прагледзіць не толькі ў Асінаўцы. Ён будзе паказаны таксама на сцэне суседняга саўгаса «Чавускі».

ГОСЦЬ УКРАЇНСКІХ СТУДЭНТАЎ

Надаўна госцем студэнтаў Невжынскага педагагічнага інстытута, што на Чарнігаўшчыне, быў заслужаны дзея культуры БССР А. Слесарчына. Для інстытутаўскага музея ён прывёз шорак кніг з аўтаграфамі беларускіх пісьменнікаў, а таксама кнігі Ф. Багушэвіча, які налічыў быў студэнтам Невжынскага літар.

Члены літаратурнага студыі педінстытута пазнамілі беларускага паэта са сваімі новымі вершамі. А. Слесарчына прапачуе творы Я. Купалы, Я. Коласа, К. Крапівы, Ф. Багушэвіча, М. Танка, П. Броўкі, М. Лужаніна і іншых беларускіх паэтаў.

І. КУЖЫЛЫНЫ.

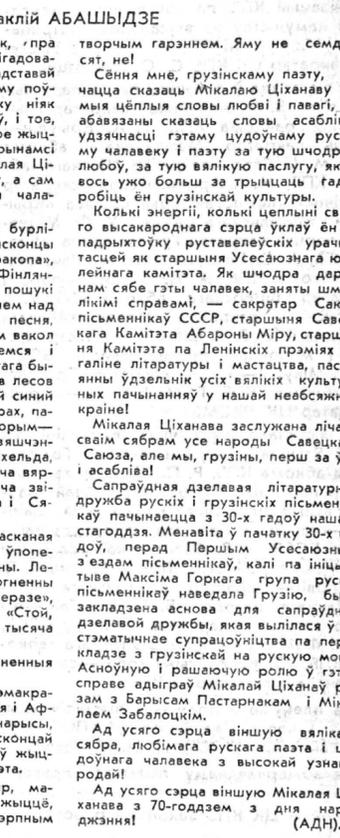
НА БАЛКІНІХ УКРАЇНАХ

Ён загінуты на полі бою, у змаганні з фашызмам. Загінуў ужо даўно. А песьню ягоную — цудоўную песьню «Дзе ж ты, чарнавола» — спяваюць. Спяваюць сённяшнія юнакі. І чытаюць ягоня вершы, пазмы.

Пра Андрэя Ушакова, пра яго творчасць да крыўднага мала расказана нашаму сумасніку, расказана значна менш, чым заслугоўвае гэты паэт і патрыёт. Можа таму з такой цікавасцю чытаюць іхныя вершы, іхныя творы, іхныя творы. Іхныя творы. Іхныя творы. Іхныя творы.

КРЫЛАТАЕ СЭРЦА

«Дзе ж ты, чарнавола» — песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі. Гэта песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі. Гэта песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі.

Ю. КУЗНЕЦОВ.

Тэма апаленага вайной дзяцінства... Дзяцінства, якое рана зразумела сутнасць добра і зла, нявінасці і любові, якое зведла цяжкія наважылі хлеба, драбук соці, добраму слову. У атмасферы ўсенароднага падлігу, не былі былі жыццёвыя пачыненні і небывалага ўдому чалавечата духу становілася на ногі, набыла сваёасаблівыя рысы пакалення, якому зараз за трыццаць гадоў.

Выраслі, набраліся ведаў, вопыту, сілы хлапчыкі і дзяўчынкі першых пасляваенных гадоў. І вось яны прышлі ў глядзельную залу, каб сустрацца са сваім дзяцінствам...

Як не сіцніцца сэрцу, калі пачуеш забытую і такую блізкаю журботную песьню пра салдата, які вярнуўся на палішчы роднай хаты? Песні ваенных гадоў, яны ўвабралі ў сабе слёзы і мужнасць народа, смутак яго і веру ў жыццё...

Вось так і са сіцнітым сэрцам, глядзім мы першыя кадры фільма, узгаджаючы ў дзяцінства, у вытокі сваёй сьведомасці.

Перад намі гарадок. Старажытныя крэмы, які ўстаў праз многія вайны... Старажытныя сабор... белая шпітальная бялізна на цустыры... накарбаная абгарале жаледа на палішчы роднай хаты. У гэтым гарадку ў апошні ваенны год трое хлапчукоў расцяжоча з дзяцінствам. Адзін перажыў акупацыю, другі быў вывезены ў Германію, трэці вярнуўся з эвакуацыі. Знаёмыя лёсы... Знаёмыя біяграфіі... Міркуючы на эпіграф да фільма, усё гэта дорага і аўтарам, яны не могуць не расказаць нам пра той час...

ТВОРЧЫ ВЕЧАР М. ДЗЯНІСАВА

Беларускае тэатральнае аб'яднанне разам з кансерваторыяй наладзіла творчы вечар аднаго са старэйшых беларускіх оперных спевакоў народнага артыста БССР М. І. Дзянісэва. Вечар адкрыла старшыня праўлення БТА, народная артыстка СССР Л. Александровская, Музыказнаўца І. Ніснэвіч расказаў пра творчы шлях артыста, які амаль сорак год адыдаў сцэне і педагагічнай дзейнасці. На вечары прагучалі рускія і беларускія песьні, армі і рамансы ў выкананні спевака і яго вучняў — студэнтаў кансерваторыі.

Літэратурнае Мастацтва 2
Пятніца, 2 снежня 1966 года.

НОВЫЯ НАЗВЫ НА АФІШАХ

Алена Дундзіч. Чалавек, чыі імя вольс умо поўстагоддзя нарадзіла ўсё новае і новае легенды. Мужны сын Югаславіі, якога лёс заінуў на уславунавую рэвалюцыйнай бурэй Расію, стаў героем барыцьба за новы свет, за новы сацыяльны лад, нацыянальным героем новай Расіі і новай Югаславіі.

Алена Дундзіч прыйшоў на сцэну Гомельскага абласнога драматычнага тэатра. Тут пастаўлена п'еса М. Наца і А. Рыншэўскага, прысвечаная гэтым палітычным змагару. Пастаноўшчык спектакля — заслужаны артыст РСФСР Ю. Коршун.

На здымку — сцэна са спектакля Алена Дундзіч — арт. У. Слаўкоў, Галіна — арт. Л. Праслава.

Фота У. ПРАТАПОЛАВА.

НА ТАЦЫНА БАНДАРЧЫК

«Дзе ж ты, чарнавола» — песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі. Гэта песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі. Гэта песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі.

«Дзе ж ты, чарнавола» — песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі. Гэта песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі. Гэта песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі.

НА ПЕРШАЙ ВЯРСЦЕ

З думкай аб тым, што мы створым новы тэатр, зноў калектыву выхаваны ў адзінай школе, мы вучыліся ўсе гадзі. Рыхтавалі рэпертуар, за які нас чылілі многія і моцна блі, шыра і з захваленнем над ім працавалі — думалі, што добры...

Нам зрабілі экзамен на праграме інстытута. Усё, Праца. Пачатан у № 96.

НА ТАЦЫНА БАНДАРЧЫК

«Дзе ж ты, чарнавола» — песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі. Гэта песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі. Гэта песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі.

«Дзе ж ты, чарнавола» — песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі. Гэта песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі. Гэта песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі.

НА ПЕРШАЙ ВЯРСЦЕ

З думкай аб тым, што мы створым новы тэатр, зноў калектыву выхаваны ў адзінай школе, мы вучыліся ўсе гадзі. Рыхтавалі рэпертуар, за які нас чылілі многія і моцна блі, шыра і з захваленнем над ім працавалі — думалі, што добры...

Нам зрабілі экзамен на праграме інстытута. Усё, Праца. Пачатан у № 96.

НА ТАЦЫНА БАНДАРЧЫК

«Дзе ж ты, чарнавола» — песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі. Гэта песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі. Гэта песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі.

«Дзе ж ты, чарнавола» — песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі. Гэта песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі. Гэта песьня, якая перадае дух вайны, дух перамогі.

НА ПЕРШАЙ ВЯРСЦЕ

З думкай аб тым, што мы створым новы тэатр, зноў калектыву выхаваны ў адзінай школе, мы вучыліся ўсе гадзі. Рыхтавалі рэпертуар, за які нас чылілі многія і моцна блі, шыра і з захваленнем над ім працавалі — думалі, што добры...

Нам зрабілі экзамен на праграме інстытута. Усё, Праца. Пачатан у № 96.

Алесь АДАМОВІЧ. „ВІКТОРЫЯ“. ДЗВЕ ДУМКІ

Васіль БЫКАЎ:

УРОКІ ЖЫЦЦА

Прынята лічыць, што тыя, каму выпала закончыць мінулыя войны бліскавай перамогай над ворагам, вярнуліся ў мірныя жыццёвыя ўмовы сваім у многім універсальным вопытам барацьбы з самым даснавальным і магутным злом на зямлі — нямецкім фашызмам. Безумоўна, гэта ў значнай ступені ўчынкамі, коштам крыві здабыты жыццёвы вопыт, які і дагэтуль дэ пакаленням пэўна дэнабачыцца як у паўсядзённым жыцці, так і на крутых, «званосных» паваротах гісторыі. Нярэдка здарэцца, што і тыя, хто маладзей і не ўдзельнічалі ў вайне ў прамым сэнсе, бачаць у гэтым вопыце сваёсвабытны маральны арэфіцёр сярэдніх пэўных складанасцей жыцця.

Менавіта прадстаўніком пакалення, загартаванага ў вайне і жыццёвымі нягодамі, зьявіцца гераіні апошні А. Адамовіч «Вікторыя» была партызанка, пачынаючы літаратурна Дубовік. Вырасла дачка ад фронт, хоць і ў поўнай меры адчуваючы на сабе яго дыкчанне, Віка перажывае серыю сабытасных наўдач, выкліканых ускладненнем яе адносін з кіраўніцтвам інстытута, у якім яна вучылася, наўдачамі замумствам, расчараваннем у

да яснасці, глыбіні і сілы, увабленнем якіх ёй здаецца Дубовік.

Вобраз Вікторыі — галоўная складанасць у вырашэнні звышпадатчы апошні. Увабленая чужынасцю і сумленне. Віка ў дачыненні да сабе і бліжняга прадляе такія маральныя патрабаванні, што задавальніць іх магчыма толькі ў пэўнай крымінальнай сумленнасці. Вялікая жывасць і самааданная барацьба са злом, што ўжо само па сабе не проста. І тут Адамовіч, што той, ад чаго ў гэтым сэнсе траба было б чакаць чужынка, адпаведна паступатам ягоных вераванняў, на справе сутыкаецца з недастатковасцю, калі не скажаць безапамятнасцю свайго жыццёвага вопыту. У сілу даволі пераканаўча прасочанага ўзаемаабумоўлення Дубовік даволі нялёгка прыняць да дзеяння маральны максімізм, так арганічна ўласцівы Вікторыі. Былы партызан, які меў кожнага адпаведна таму, «які б ён быў там, побач са смерцю», Дубовік у іных, але не ў менш складаных, чым на вайне, станаўляючых мірнага жыцця на сутнасці аказваецца няўдольна да актыўнага дзеяння. Прычыны для гэтага можна аказацца некалькі, аднак на крайняй меры адну з іх траба шукаць у характары гераіні апошні. Справа ў тым, што мёртвыя з маральных крытэрыяў, якія для яе былі аб-

салютна баспрэчныя ў вайне, у новых умовах, страцішы сваю адназначнасць, набылі куды большую адноснасць. Да таго ж, як гэта няцяжка заключыць з апошні, у сілу новай прафесіі Дубовіка неадзе аказалася парушанай яго натуральнай сувязь з асяроддзем, якое ў свой час зрабіла значны ўплыў на фарміраванне яго характара. У выніку аказаецца, што элементарная выразнасць ягоных учынкаў, характэрных для партызанскага мінулага, проста перастае час, калі маральную сутнасць ягонай асобы ў значнай меры стаў вызначальным прымат слова, а не справы. «Спачатку бе слова», «Сёння важней зразумець, чым зрабіць» — вось крокі, засвоенныя Дубовікам новых дзян. Але гэтыя прычыны наўрад ці могуць задавальняць там, дзе арудуць беспрэчныя «макаршкі», якія самае святое з нашага жыцця выдатна прыстаюць да ўласнай выгоды.

У такіх умовах патраба дзяленне, патраба паслядоўна барацьба за нашы ідэалы, у імя якіх было праціта столькі крыві. Канчаткова і рашуча зламаць «макаршкі» можна толькі справай, бо «выкрыты фальш» — гэта азначэнне не праўда, — як сцвярджае адзін з персанажаў апошні. І хоць Дубовік не без падстаў лічыць неабходным спачатку «зразумець чалавечы ўражанні, угадаць заўтрашняга», але ў нагоні за гэтым разумееннем на сутнасці стасуеся з надзейна, завяваннем якіх вельмі надзеяваў абыйшося ў мінулыя.

У выніку нялёгка саюз Вікі з Дубовікам аказаецца не ў стане даць ёй жадаваную апору і, наўрад

ці ўзабагацішы яе маральна, распадаецца. Што ж дачыняць Дубовіка, дык для яго Віка — нечаканы, хоць і ў многім дэтрмінаваны ўрок, які значна расшырыў круг яго адчування і яго разумення. «Хіба жыццё каго-небудзь чакае? — нібы духова ачуньшыся і на многае зрушшы інакш, прыстаецца Дубовік у фінале і адказавае: «У яго свой расклад». Безумоўна, жыццё не чакае, і Дубовік прыходзіць да некалькі нечаканых для сабе вывадаў: нягледзячы на свой значны ўніверсальны, ваенны вопыт яго ў новых гістарычных умовах на меншай меры недастаткова. Зло ў яго настолькі прыстасавана да абставін жыцця якаяна, змяняцца, павінны змяняцца і метады барацьбы з ім. Усе значна ускладнілася, толькі наша непрымірымасць павінна заставацца раўняйшай. У гэтай сувязі выяўляецца, што Вікторыя, будучы маладзейша за Дубовіка на дзесяць гадоў, у сваёй, хай да канца не ўсяго дэманя, на многім жаючай нецярпнасці да зла мабыць і старэйша, больш мудрай за Дубовіка.

Нягледзячы на некаторую намернасць даследуемага мастакоў матэрыялу, апошні гэтага заключыць на барыцтвах на канчаткова агултан грамадзянскасці, прыкметна, калі не скажаць моцна, выяўляючы сваю прыхільнасць да таго ж вайны. А. Адамовіч здолеў нібыта адліць у адзін два розныя пласты часу. Свабодна — архітэктоніка твора дазваляе агулаў лёгка перамяшчаць малюны сучаснасці з матэрыялаў вайсковыя мінулага. Старонкі, якія адносяцца да партызанскай барацьбы, бадай што самыя лепшыя ў апошні. Вельмі ўдала ўпісваецца ў яе і паездка

героі на партызанскае свята, неабходна ў апошні ў якасці сваёсвабытнага звароту да мінулага Дубовіка. Многія сцэны і вобразы з гэтай сустрэчы як бы маральна прасвятляюць героі, адлюстраванае святло ад якіх дабра і міра пранімае ў душу чытача. Пасля гэтага раздзела асабліва разумееш Дубовіка, вобраз вайны для якога «не спраццаца з паміць, а ўзраецца з кожным годам глыбей, як вярхоў ад цяжкае ношы».

Усім сваім вобразным строем апошні сцвярджае высакоронную думку ад чалавечай і грамадзянскай адназначнасці кожнага за сабе і за час, у які ён жыве. Занекамерны зварот Дубовіка ў фінале апошні да разумення адной з найменшых каштоўнасцей чалавечай існавання — дабраці — усцярпаючыся і грамадзянскае пачуццё чалавечнасці ў самым яго высокім сэнсе. Непрымірымасць да зла, крымінальнага праўдзівасць, калі «усё павінна быць сказана — сабе, другім, і да канца, і кожным», разуменная дзейнасць дабрага вызначаюць другі маральны ўрок, які ў выніку засваёна Дубовік.

Вобразная структура апошні складаная і вытанчана. Па характэрны сваім — гэта скрупулёзна вывераны перадашы малянок, дзе кожны штыр — толькі намір, контур, у той час як астатняе прадастаўляецца ўяўленню чытача. Складаная асацыятыўнасць апаздання пры стэрманасці і значнасці стылю які нельга лепш сведчаць аб сталасці таленту Алесь Адамовіч, які здолеў у гэтым невялікім па аб'ёму творы выказаць так многа і з выдатным мастацкім гучам.

Спентаілі «Вестэскае гісторыя» па п'есе А. Лаўрэнтса гэта студэнцкі тэатр Беларускага ўніверсітэта імя У. І. Леніна. На здымку — сцэна са спектакля. Марыя — студэнтка гістарычнага факультэта Таціяна Галынка, Тоні — студэнт геаграфічнага факультэта Уладзімір Сачына.

Фота У. Філатова.

Сяргей ПАНІЗНІК

З КНІГІ «КАСТРЫ КУПАЛЛЯ»

Зачуляю дакага каня,
Каб узяўся на лясной дарозе,
І панес у лясавую просвіну.
Баймышны ашары прасіца:
— Даганяй!

Галінуе жаробок наўскі,
Стонне глуш зданчавала
Сынамі,
З даўняной сівою заручае,
Што праз голле ціха залачае
Ля ракі.

Пэўна, так імчалі з дачыньч
Коннікі ўздужалае дзяржавы.
Ля Прыдзвіння
табуны іржалі.
Узрыхлялі суходол іржавы
Крывічы.

Сойбітам іду па іх раллі.
Мой прывал на паловах:
кароткі:
Пазакілі на прыколе лодкі...
Хамутоў не знаючы коні
продкаў
На гербах прыдзвінскіае
зямлі.

Я ўжо буду шчыг закладзець:
пасінепа у шчытку вуголле.
Што табе мне сёння
расказвае?
Чуеш, вецер ходзіць
завуголлем,
ходзіць і блукае на начы,
і баціца вецер забудзіцца.
Некаму яго дэпамажы,
каб ад лютой сцюжы
затуліцца.

Абрасе заснежане голле,
зноўку пойдзе сцекікі
зямляцкі...
А ўдваіх шчасліва сядзяць
і глядзяць на сіняе вуголле.

На шлях маіх далоняў
промянь цяжар.
На шлях маіх далоняў
ласкі пажаж.
На шлях маіх далоняў

радасць зямлі
і зямлі сляза.

На шлях маіх далоняў
«заві і супраць»,
«супраць» і «заві».

На гарышчы сена непрымае.
На гарышчы сёння пахне
мятаю.

Тут і май з зялёнымі
маланкамі,
тут і чэрвень з душнымі
дзялянкамі...

І гусцея цішыня набрала,
Бо нядзёна з адзіноці плакала.
А цяпер, журботная,
мясцюрцыца

і шачока
бліжэй да сена туліцца.

Засынае сумнай сіратой...
Хай ёй сніцца цёплы сырдаю.
Давайце развадзем сасновы
бор!

Нічога, што пясчаная
зямля,
хай сасны сокі дастаюць з
глыбіні.

І тут аселяцца чабор і верас,
а сасны падрасцуюць —
баравікі

укленчаны ў маліце лясавой.
І створыцца дзяржава
раўнапраўных,
з любові і адданасці
сіноўняй.

Па-свойму кожны будзе
успяляць
той край, што даў ім сілу і
нязломнасць.

Бо вечная карміцелька —
зямля
гадзе іх і корміць з
малалецтва...

Давайце развадзем сасновы
бор!

Барыс БУР'ЯН:

СА СПАЗНЕННЕМ НА ДЗЕСЯЦЬ ГОД...

Есць у асяроддзі інтэлігентны
людзі, для якіх пагаварыць аб
жыцці А. Адамовіча «Вікторыя»
яны чытаюць лекцыі ў інстытуце,
адзіначца месцаў у годзе праектуюць
новыя будыні альбо леачы
ціх хворых, складаюць — бухгалтэрска
штатоваў справачкаў, але ўсе
тані галоўнае для іх — пагава-
раць з саборку альбо з самі са
собой «з вынаду» ўсяго таго, што
іх аіружае.

І хоць усё тое і ўсе тыя, што
акружае Мікалая Дубовіка ў апошні
А. Адамовіч «Вікторыя»,
зусім не толькі прычына для раз-
моў, героі ўсё роўна толькі адно
і ведае, што гаворыць — уголас і
сам сабе. Нават вайна, якая пры-
мушля яго падлеткам партызант
«Чорныя прасвішчы на вільгот-
ным цэменце не чытаюцца, а быццам
у самой памяці успыхваюць».
Менавіта тут чарпала б прэзвішча
«Мікалай Дубовік», але куля толькі
апаляла скаронь, а другая пра-
шла ніжэй, нечаканы яе удар Ду-
бовік носіць пад каленам вольна
дэнабачыць год» — нават вайна
слухачы пераважае пераважна та-
мактыкай яго ўнутраных маюлаў.
А час паграбаць дзеянні,
учынкаў, і людзі, з якімі сутыка-
юць яго аб'явіць таксама «паго-
ва», што Мікалай Дубовік вольна
нешта зрабіць.

Такія і Вікторыя. Маладая
жанчына пражыла дваццаць шэсць
гадоў і пачынае рознае — і здрад-
ніцтва, і адвагу, і разгубленасць, і
дэзалевае засяроджанасць. Цяпер
перад ёй ён, Мікалай Дубовік.
Спачатку ёй здаецца, што лёс зьве-
дуе з аб'яўленай асобай, з харак-
тарам цікавым і багатым.

Уласна кажучы, апошні
А. Адамовіч — гэта гісторыя
якіх аднаго расчаравання Вік-
торыі. Чаму ж яна, жанчына, вар-
тая сапраўднага цікава, сутыка-
на сумна іваць таловы: «Госпа-
ды, дык гэты ўсёшлівы Дубовік
чым яна, Вікторыя! Яго абавязоў-
ва траба зразумець чалавечы ўча-
рашанга, угадаць заўтрашняга,
толькі тады ён будзе спакойны

сёння». Чытач прыхо-
дзіць да такога вываду
значна раней, чым ге-
раіня апошні.

І вось чаму. На гэты
раз А. Адамовіч апі-
нуўся ў пэўнай літарату-
ры, раманістычнай,
— многія старонкі «Вік-
торыі» ўспрымаюцца,
ніхай сабе і вельмі
творна пераасанаваны,
але ўсё-такі пера-
фразаі напісанага ін-
шымі празаікамі і дра-
матургамі. Каб не велькі
дэраліваць папярэд-
нікаў А. Адамовіч у адры-
ці падобнага канфлікту, калі
ваваўны героі не можа знайсці
агульнай мовы з каханай і з блі-
зкімі яму людзьмі, называюць
«Дым айчыны» К. Сіманова, апошні
Ю. Бондарава альбо «Майго бедна-
га Марата» А. Арбузава.

Вядома, пэсьменнік пачынаў
сваё даследаванне характара Ду-
бовіка самастойна. «З жыцця»,
а не «з кніг» прышоў гэты пера-
на на старонкі «Вікторыі». В-
даць, такіх Дубовікаў у жыцці
мала.

Але жыццё так абудавана, што
часам падказвае пэсьменніку на
дэла традыцыйны канфлікт. За
навізмой перпытай вольна гэтай
драмы і за знешняй нечаканасцю
вуглоў вольна гэтага рамана мастак
паўнін бачыць і схему, па якой
тая ж рэчаіснасць будзе, па сутна-
сці, банальна жыццёвыя гіст-
орыі, што адпавядаюць ужо, калі
можна так сказаць, літаратурным
«эвораім». Мне здаецца, што
А. Адамовіч на гэты раз памылі-
ста прыняўшы пратэпаліць сваёй
апошні. Дык, калі яна не за-
валася «месца над сонцам» у на-
шай літаратуры і ў тэатры.

Вольна чаму Мікалай Дубовік
на працягу ўсяго свайго слоўнага
дадаспаду, размоў з самім сабой і
Вікторыяй выглядае сумным —
як не асабліва ярка раманіста-
насць даўно знаёмай табе фігуры.

Надзвычай прыкра, што героі
у сваім грамадскім быццё, у сваіх
грамадзянскіх праўдзівых на-
стоўках і бесхрыбетнасці і пры-
роўны, які ў сардэчных сімпаты-
ях. Аўтар амаль завострана саты-
рычна намаляваў партрэт паліт-
чынага прастасавана Макарушкі
Грая. Гэты дэмагог на кафедры
для Мікалая Дубовіка ясны і са-
мага паганца. Дык чаму ж тае
насмешна круціцца вакол яго наш
былы адважны партызан, чаму ён
цярпліва выслухоўвае новыя сла-
выныя вадаспадзі Макарушкі на-
конт «культуры» і іншых актуальных
для таго часу пытанняў, чаму ён
дазваляе сабе толькі заносіць у

сваё вусны «дэбнік» гнёўнае фі-
ліпкі супраць гэтай адзёзнай фі-
гуры?

Дубовік «дазваляе» сабе ў дум-
ках (не ўголас) параніць гэтага
шурніка ад навуцы са здарнікам,
які пры немажэ запісаўся ў палі-
ці і забываў не толькі партызан,
але і не вынаваць ні ў чым жа-
сці і дэкай. Яны аднаго поля
жыцця, як сцвярджае Дубовік раз-
ам з А. Адамовічам, — і той не-
прыкметны цяслар, які прадаў
тоўны народ, і прафесар з універсі-
тэцкай кафедры, які здольны, нібы
хамелеон, мяняць скуру, абы толькі
атрымаць новыя вучовыя звані-
ні. Але калі пэсьменнік абрушва-
ецца на Макарушку ўсёй сілай са-
тырычнага сарказму, дык героі
апошні аб'яжоўваецца толькі
іранічным заўвагамі ў тым духу,
што вольна, маўляў, ходзіць сярэд
нас і такія прайдзеныя. Хоць і
а я ў думках здэкуюць з яго, на-
смешнаасць...

Хоць такой сцэны і няма ў апо-
шні, але ўвесь ход яе разліцца
такі, што Мікалай Дубовік пры
сустрэчы з Макарушкам павінен
абмяняцца з ім прывітанніам і
жаданьня «Добрага дня». І гэта
чалавечы, які ў сваіх грамадскіх
наводзінах, калі толькі верціць аў-
тару ў самоту герою «Вікторыя»,
варты паглядзець і нават грамадзян-
скага пакарэнна смерцю.

Амаль на кожнай старонцы Ду-
бовік так ці інакш закіравае праб-
лемы «слова» і «зла». Гэты на-
творы ён часта судзіць з тым жа
які яны трактуюцца на вайне, я-
кі ён сам іх са сваімі папчэнікамі
па партызанскай барацьбе разумеў
тады. Таму прымірэнне са «злом»,
якое ўвабленна ў вобразе Мака-
рушкі, выглядае ў паводзінах Ду-
бовіка ўчынкам, які шальмуе ге-
раі і прымушае чытача браць са-
ма гэта слова «герой» у друкосе.

Прыблізна тое самае робіць і
канца апошні і Вікторыя, праўда,
не ў такой катэгарычнай форме.

Ад рэдакцыі:

Адна апошні —
два падыходы да яе, дзве
розыныя яе адзкі.

Васіль Быкаў і Барыс Бур'ян не задаволены героём
апошні, дакладней, той пазіцыя героі, якая зьявіцца
з формулай «сёння важней зразумець, чым зрабіць».
В. Быкаў лічыць, што «пагрэзна дзеянне, павольна пасля-
ва доўна барацьба за нашы ідэалы, у імя якіх было праціта
столькі крыві». Канчаткова і рашуча зламаць «макар-
шкі» можна толькі справай... А. В. Быкаў — і тут, на
нашым думку, ён не мае больш рацыі, чым Б. Бур'ян, —
не ставіць пад сумненне мастацкае адкрыццё А. Адамо-
віча, правасмернасць існавання ў творы чалавек накітал
Мікалай Дубовік.

Барыс Бур'ян, як нам здаецца, спрашчае праблему
выбору героі. Не заўсёды пэсьменнік звяртаецца да та-
кага героі, якога ён ён лічыць найбольш выгіршым,
і не заўсёды сапраўды можа «гараніраваць» героём. Не
усё тут, як вядома, залежыць ад пэсьменніка, ад яго
было дое) з Валікага тэатра. Літаратуру выкла-
даці прафесары Растаргуев і Фашееў, дыцкія і
пастануючы голасу — Лабанова.

У Аляксеевай займалася па музыку. Граў
п'яніст Рыгор Міхайлавіч Шнейрсон, студэнт Пе-
тэраградскай кансерватарыі. У 1917 годзе хлап-
чонкі ён пайшоў у Чырвоную гвардыю, потым —
Чырвоную Армію, ваяваў у грамадзянскую вай-
ну; Аляксеева пасля грамадзянскай пад яго
музыку ставіла ў рабочых гуртках танцавальныя
сцэны і спектаклі.

Дзень наш складваўся так: раніцай тэатрыч-
ныя заняткі і трэняў у вялікім калі, увечары —
заняткі з матацаў — у Дзяржаўным інстытуце
тэатральнага мастацтва, на Кіслаўцы, 6.

Заняткі ў Смышляева цяпер таксама ішлі толькі
пад музыку. Рыгор Міхайлавіч Граў Белько-
ва, Ліста, Шапава, Скрабіна, Чайкоўскага, Рах-
маніна, Метнера, а мы рабілі розныя эцюды і
практыкавалі.

Гейрат фантазаваў, што наш тэатр будзе
эцюды ў «Зялёным фургоне» і ставіць спектаклі
для народа ўсюды — у полі, у лесе, на плошчах.
Працавалі над урыўкам з «Улады цемры» Л. Тал-
стога. Потым пачалі стварць п'есу-імпрэвізацыю.
За аснову ўзялі адну з «Каака жыцця» Я. Кола-
са — пра трох братоў. Ходзілі ў бібліятэкі, шукалі
матэрыялы, зашліся. Кожны павінен быў на
ступныя заняткі прынесці свой «працяг». Зачы-
валі, узгаднівалі, рабілі эцюды. Дзея ў нашай
Пэру пачыналася ў старадзінныя часы, калі яшчэ
Пэру пакалялася. Потым нека «астылі». Так
нічога з гэтай п'есы ўмярэннавалі і не вышла.
Але фантазія была ўжо развіццёна...

Яна не толькі здагадваецца, а і
вырашае, што Дубовік не з тых,
з кім можна ўстаць іці на свя-
тыя і барыцтвах. Патрабаваная
да сабе, Вікторыя сама накутава-
ла ад кампрэмісаў і ведае, якой па-
лавінчатай бывае натура, лёс якой
увесць час мільчыца з абставінамі
нялёгкага жыцця нашых дзён, калі
чалавек не абавязкова быць пэ-
лаўна (а Дубовік займаецца літарату-
рнай творчасцю), але абавязкова
траба быць грамадзянінам. І гэта
не проста чытага, а норма мараль-
ных паводзінаў таго, з імя горава
хоча быць заадно па ўсім Вік-
торыя. З Дубовікам прыёма па-
варыць, пагуляць, пабачыць адзін
на адзін, — але што даець?

Дубовік паслядоўна захоўвае
прыныты: «Сёння важней зразу-
мець, чым зрабіць». Гэты пры-
ныт пракамураецца на старонках
апошні не адзін раз. Але ж нельга
забываць, што разрыўчыку
і роздуму ў творы заўсёды нясце
на сабе адбітак рацыянальнай аб-
страктнасці. Да таго ж абнавіць
звычайна прасіць далей: «Зразу-
мець — гэта значыць дараваць, а
дараваць — значыць палобіць».

Таму чытач чакае аказаецца ў
пагове гучных і зручных для
яго слоў, прыходзіць да суб'екты-
ўнага прымірэнна з усёйкім
«злом», у тым ліку і з паўпраў-
дай.

Пра Вікторыю аўтар гаворыць:
«Яна заўсёды так пазбагата пры-
літываў: у людзях, у словах, у па-
чунках». Калі слухаеш Дубовіка,
здаецца, што ён дык ужо не пры-
літываў, а шэсць ён заўважвае, спе-
цыяльна для Вікторыі, што «у
Буніна савя сядзіць на рукаве
«злом», Хіба такое запаміныць
прымітывы чалавек? І тым не
менш Вікторыя, якая ўжо пра-
нешта здагадваецца, насьмешліва
скажа ў адказ: «Логік ня-
існасны». Маладая жанчына сэр-
цам прадаўча, што і ён, Дубовік,
хоча быць арыгінальным, але наў-
рад ці ён такі на самой справе.
Вельмі мала ведаюць чытачы

добрай ці дрэннай волі. Выбар героі робіцца не ад-
вольна, ён падказваецца жыццём.

Па-другое, Б. Бур'ян не зусім у ладах з тактам апо-
шні, калі аналізуе лінію Дубовік — Вікторыя, у пры-
ватнасці, вобраз Дубовіка. Чаму Дубовік — «няўдольны»,
«дасціпны няўдольны» і ці ёсць падстава рабіць вывад,
што Дубовік можа стаць «вар'янткам Макара Грая, які
даволі ўмепа бярэ ад жыцця ўсё, не велькі клопаціцца
пра тое, якоі цыноў гэты ўсё здыбываецца? Не дзе
апошні падстаў і для абнавівання героі у тым, што
у яго «усё слаўнае засталася ззаду».

Іншая справа — недастаткова грамадзянскасць ге-
роі, яго грамадская актыўнасць. Тут з Б. Бур'яна нельга
не пагадзіцца, які нельга не заўважыць, што для апо-
шні ў гэтым характэрна «некаляра камэрцасна дасле-
дуемага матэрыялу», пра якую гаворыць В. Быкаў, але
якую ён не лічыць вярным недахопам. На нашу думку,
гэта ўсё ж недаход апошні.

У ГУРТОЎЦАЎ ШКОЛЫ

Антыўна працуе ў Сакаўшчынскай сярэдняй школе Валын-
скага раёна літаратурны гурток. Навучэнцы старэйшых класаў
рытуюць цікавыя вечаіры, дыскусіі, арганізуюць канферэн-
цыі чытачоў.

Нядаўна школа закупіла для гуртоўцаў грамадзянскасці з гала-
самі У. І. Мажыкоўскага, С. Ясеніна, М. Горькага, запісы спентаілі
«Уласіраеўскае» па раманы Л. Талстога, «Ібрамлеўскія кураны»
М. Пагадзіна. У літаратурным гуртку арганізавана
праслухоўванне пэсаінак, Галасы пэсьменніка перадаюцца па
школьнаму радыёвузлу.

П. БАРОДКА.

ЗАВОЧНЫЯ КАНФЕРЭНЦЫІ

Тураўская занальная біблі-
ятэка на старонках Жыткавіч-
скай раённай газеты часта ар-
ганізаввае завочныя канферэн-
цыі чытачоў па творах беларус-
кіх пэсьменнікаў. Зразумела,
гэтая форма прапаганды кнігі
не новая, але яна мае свае пе-
равагі: з новай кнігай знаёмы-
цца амаль кожны чытач раён-
най газеты. Пасля гэтага по-
пыт на тую ці ін

ПЕРШЫМІ на сцэне з'яўляюцца музыканты. Чатыры напуганыя, быццам вылітыя з цёмнай бронзы, фігуры на фоне залісцата-жоўтай заслонкі, яны амаль увесь час прысутнічаюць на сцэне, суправаджаючы танец і ведучы яго за сабой. Гукі барабанаў і сцілкавоў удзельнічаюць іх у танец, яны ж часта і заканчваюць дэяны: музыканты нібы дагавораюць то, што не паспелі ці не здолелі сказаць тандоры.

Сюжэт разгортваецца нетаропка, але і не перанясенчы паўзамі і адступленнямі. Восем некалькі жанчын у нацыянальных касцюмах раскрываюць парасон-балдахін над галавой мужчыны, што сядзіць у вельмі позе, — гэта «світа прыдворных» рытуе прынца да шлюбнай цырымоніі.

З'яўляюцца слугі-мужчыны. Яны акружаюць першую групу, імігнэе і лодка з галоўным і яго свайго ўжо імчыць па хваліх насустрэч нявесце (мужчыны іммітуюць рух вясляр). А ў той жа час у другім канцы сцэны бацька нявесцы, паказваючы на шлюбнаму з вуграй, загадвае даччы

атруціць сваёго жаніха. У разгэр вяселья, у час танца, нявесца падае прынцу кубак з атрутай. Ён падае мёртва. За ім памірае і нявесца, якую прыбліжаныя прынца прымушаюць даць рэшткі атруты ў кубку. Павольна пакідае сцэну пахавальная працэсія. Апошнімі выходзяць музыканты...

Гэта «Вяселле», першы нумар канцэртнай праграмы паказанай Нацыянальнага балетам Дагамай, які ўрашымым выступленнем перад мінчанамі закончыў свае гастролі па Савецкім Саюзе.

Наўрад ці можна назваць гэты нумар балетам. Гэта хутэй мелодыя, перанесены на сцэну выглядзе звычайна і быт народа Дагамай. Ім не надаецца спецыяльная харэаграфічна-тэатральная форма, іх не кружыць уладная рука прафесійнага рэжысёра. Танец, песня, пантэмія, драматычны дыялог, як гэта і бывае на самай справе ў быцце афрыканскіх народаў, — усё сінкратычна змешана тут у адно, складае адзінае непадзельнае цэлае.

У канцэртнай праграме дагамайскіх артыстаў паказаны танцы розных відаў: народныя, п'ярдворныя, рэлігійныя. Пра вяселье свата і працоўны будні раскажваюць сцэны «Гучач мелодыі Дагамай» і «Сяўба», быту дагамайскіх знаці пры-

маскі, скульптурныя паставы багоў, касцюмы тандоры, іх упрыгожванні — усё гэта дапаўняе агульную карціну, надаючы ёй яшчэ больш дакладны, ба і некалькі незвычайны, эзатычны для нашага вока коларыт.

Уражанні сапраўднасці, жыццёвасці ўсяго, што адбываецца на сцэне, нямаюць спрыяе прастата выкананай мажыры Удзельнічаюць калектыву. Фукіі п'янтых цел, якія з забароснай ніжымі, прафесійнальнымі артыстамі, якія ведуюць усе сакрэты рамяства.

сцэнчнай пляцоўцы, не насычаны тэхнічнай віртуознасцю (некалькі гімнастычных практыкаванняў і трукавых рухаў — іх дагамайскія тандоры запамычлі з рэпертуару ансамбля народнага танца — сведчаць толькі аб незвычайнай здольнасці тандоры да ўспрыняцця і хуткага засваення ўсяго новага). Яны гранічна непасрэдна, натуральна і выразна. Удзельнічаюць калектыву. Фукіі п'янтых цел, якія з забароснай ніжымі, прафесійнальнымі артыстамі, якія ведуюць усе сакрэты рамяства.

Гэта проста сорах здольных да слявання і танцаў юнакоў і дзяўчат, якіх Эдуард Гай, дырэктар і мастакі кіраўнікі трупы, усяго толькі два гады назад сабраў у сваіх плездах па краіне. Сенегальскі Эдуард Гай, які вывучыў некалькі гадоў у адной з французскіх драматычна-харэаграфічных студый, не мог не захапіцца багатым фальклорам Дагамай і на аснове сабранага і створанага матэрыялу стварыў праграму гледзячы якую вынікі гледаўцаў на даве гадыны ў гэтую краіну даўняга афрыканскага кінэмацэнту.

У праграмах, паказаных Нацыянальным балетам Дагамай, а таксама танцавальнымі калектывамі іншых маладых афрыканскіх краін — Гвінеі і Сенегала, якія раней гастраліравалі ў Савецкім Саюзе, амаль няма нумароў, што непасрэдна гаварылі б пра абуджэнне народаў Афрыкі, пра росквіт нацыянальнай культуры, які з'явіўся вынікам вызвалення іх ад каланіяльнага прыгнёту. Але хіба не пераказваюць сведчыць пра гэта ўжо сам факт выхату мастацтва гэтых народаў на сцэннічных пляцоўкі кінэмацэнту.

У памяшканні Беларускай дзяржаўнай філармоніі адбыліся гастролі студэнцкага хору «Нью-Інгланд» (Злучаныя Штаты Амерыкі). Хор выканаў: У. Білінгс, Шутца, Х. Энгіна, І. Брамса, Д. Лінкама, П. Чайкоўскага і іншых кампазітараў. Фота Ул. ІРКА.

Уражанні сапраўднасці, жыццёвасці ўсяго, што адбываецца на сцэне, нямаюць спрыяе прастата выкананай мажыры Удзельнічаюць калектыву. Фукіі п'янтых цел, якія з забароснай ніжымі, прафесійнальнымі артыстамі, якія ведуюць усе сакрэты рамяства.

Уражанні сапраўднасці, жыццёвасці ўсяго, што адбываецца на сцэне, нямаюць спрыяе прастата выкананай мажыры Удзельнічаюць калектыву. Фукіі п'янтых цел, якія з забароснай ніжымі, прафесійнальнымі артыстамі, якія ведуюць усе сакрэты рамяства.

Уражанні сапраўднасці, жыццёвасці ўсяго, што адбываецца на сцэне, нямаюць спрыяе прастата выкананай мажыры Удзельнічаюць калектыву. Фукіі п'янтых цел, якія з забароснай ніжымі, прафесійнальнымі артыстамі, якія ведуюць усе сакрэты рамяства.

Уражанні сапраўднасці, жыццёвасці ўсяго, што адбываецца на сцэне, нямаюць спрыяе прастата выкананай мажыры Удзельнічаюць калектыву. Фукіі п'янтых цел, якія з забароснай ніжымі, прафесійнальнымі артыстамі, якія ведуюць усе сакрэты рамяства.

Уражанні сапраўднасці, жыццёвасці ўсяго, што адбываецца на сцэне, нямаюць спрыяе прастата выкананай мажыры Удзельнічаюць калектыву. Фукіі п'янтых цел, якія з забароснай ніжымі, прафесійнальнымі артыстамі, якія ведуюць усе сакрэты рамяства.

Уражанні сапраўднасці, жыццёвасці ўсяго, што адбываецца на сцэне, нямаюць спрыяе прастата выкананай мажыры Удзельнічаюць калектыву. Фукіі п'янтых цел, якія з забароснай ніжымі, прафесійнальнымі артыстамі, якія ведуюць усе сакрэты рамяства.

Уражанні сапраўднасці, жыццёвасці ўсяго, што адбываецца на сцэне, нямаюць спрыяе прастата выкананай мажыры Удзельнічаюць калектыву. Фукіі п'янтых цел, якія з забароснай ніжымі, прафесійнальнымі артыстамі, якія ведуюць усе сакрэты рамяства.

СТАРАЯ ПРЫГАЖОСЦЬ НОВАГА РАМЯСТВА

Неспрэчна адно: усё радзей можна сустрэць у Польшчы самабытных сельскіх мастакоў — жывальнікаў, рэзчыкаў па дрэву або косці, ганчароў-керамістаў, непараўнаемых майстроў народных тканых вырабаў і ўзорных папярочных выразаў. Аднак іх мастацтва і ўваблены ў ім свет пазычаны фантазія ўраваў і ўраваў ад канчатковага прыгнёту, бо знайшліся людзі, якія адстаялі месца народнай творчасці ў нашым жыцці і далі зразумець усім, што можна захават і яго непараўнаемых каштоўнасці. Унікалі ўстанова, якія ўзялі пад апеку гэтыя каштоўныя шматлікія багачыне польскай матэрыяльнай культуры, гэтую даражыню для народа спадчыну. Сярод гэтых установаў выдзяляе месца занято Аб'яднанне народных і мастацкіх промыслаў «Цяпелія» — спецыяльнае спалучэнне грамадскага патранату над народнай творчасцю і арганізацыі збыту на вырабаў у краіне і за мяжой.

І калі самабытна, сапраўды народная творчасць атрымала ў нас у Польшчы ўсе ўмовы для развіцця, дык гэтым мы абавязаны ў першую чаргу «Цяпелі». У гэтым аб'яднанні ўваблены на правах пашчынаў народныя мастакі, якія працуюць індывідуальна або групамі. Па ініцыятыве «Цяпелі» створаны і так званыя творчыя хаты — жывыя музеі народнага мастацтва, якія не маюць нічога агульнага з падобнымі пад фальклор.

Тое, што раней было закрыта для многіх, сёння «рассакрэчана». Азначыліся дзверы дамоў народных умельцаў, імяны найбольш таленавітых майстроў сталі шырока вядомыя: для іх створаны адпаведныя матэрыяльныя ўмовы, іх усяляк заахоўваюць рыхтавалі новую змену. Шырока правяліся жыхар вёскі Ісэбна Ян Кавулак — майстар адмыслова арганізаваных пастушчых музычных інструментаў, Цяпелія Кімаўка, жыхарка вёскі Кэдыла, стваральніца казанца Кры-

маюць даволі даўнюю славу. Іх вызначнае перш за ўсё яркае жыццёнасце. Іх каларычныя плямы і фарбы ўдзельнічаюць на нас мацінай, чым сам малюнак. Даследчыкі народнай творчасці сцвярджаюць, што гэтыя рысы выразаў бярэ свой пачатак у роспісе, якім раней упрыгожвалі сцены сельскіх дамоў.

У вёсках Ловіцкага павета (Лодзкіна ваяводства) да сённяшняга дня робяць з каларовай паперы сапраўдныя шызурі. У мастацтва выразаў мы бачым усю традыцыйнае элементы — ад традыцыйнае высакорных форм, якія паўтараюць матывы «слалік» і геаметрычных раслінных арнаментаў, да навішчых форм — тэматычных работ, якія ўзаўняюць асобныя моманты жыцця сучаснай вёскі.

Цяпляна семі, дакладней кажучы — усё жанчыны, члены адной семі, — выражаюць разнастайныя кампазіцыі. У іх работах відны перамайнасці і алічасовае вэвалюцыя шматлікіх традыцый, што перадаюцца ад пакалення пакалення. Яркім прыкладам можа быць сям'я Стрыхарскіх, дзе шасцера майстроў прадстаўляюць тры пакалення. У работах бабці Юзефы відны існае шчыльнае сувязь з традыцыямі. Праўда, яны даволі простыя, але затое ў іх прадуманая кампазіцыя ў выразах яе лачкі кідаюцца ў вочы строгая тэхнічная дакладнасць. Улучкі, заахоўваючы катэгурыі «Цяпелі», у сваіх пошуках таксама звяртаюцца да старых матываў.

Традыцыі, перанесеныя ў сучаснасць

А што абываецца ў Польшчы з сельскімі кавальмі — майстрамі мастацкага каваня? Ці захаваў яны свой творчы дух? Ці не адшлі мастацкае каване ў мінулае? У пошуках адказаў на гэтыя пытанні былі праведзены ўсебаковыя даследаванні. І аказалася, што ў нас жывуць яшчэ сапраўдныя майстры гэтыя вільі мастацкіх рамястваў. Аднак тут жа ўнікае адна з тых праблем, якія ў прычыне зводзяцца да пытанняў: ці ёсць сёння падтрымліваюць традыцыі, напрыклад, багата ўпрыгожаных металічных частак конных збіваў?

Перад сельскімі кавальмі была пастаўлена задача: прыстасаваць сваё майстэрства да вырабаў, прызначаных для горада, знайсці новыя функцыі для старых форм на спецыяльнай выставцы, пацвердзілі вялікі магчымасці такога транспазіцыі. На выставцы можна было захапіцца адмыслова ўпрыгожанымі пастэткамі для кніг, што нагадалі дзвюрныя завесы і аконныя рашоткі, прыпаміны для традыцыйных матываў конскай вуражкі, пепельні-

цамі, падобнымі на металічныя часткі конных збіваў.

«ДАРОГА ПЕРАЗ СЯЛО» ДАМІНІК БУЙНОЎСКА

Польскія народныя дываны і кілімы многія дзесяці год карыстаюцца шырокай вядомасцю, а іх узоры і матывы аказалі суб'ектны ўплыў на пошукі не аднаго мастака-прафесіянала, які займаўся мастацкімі тэкстамі.

Сярод многіх самабытных талентаў асабліва месца займае Дамініка Буйноўскага, якая стварае дываны з дэмава асновай. Стаўшы членам адной з арыенціраваных на пошукі і знішчаючае ўжо мастацтва двухасноўных дываноў бліскучую тэхніку і разам з тым — добры мастакі густ, свабодны ад усяго «баластна» фабрычнай вытворчасці. Пад наглядам мастакоў Буйноўскага стала адной з тых, хто аднавіў тэхніку дываноў — від мастацкага народнага рамяства, значнае якае цяжка пераапісваць. У яго работах заўсёды знаходзіцца увасабленне рэальнага прыгажысця акаляючага свету, матывы народнай творчасці.

«Тэма нашага фільма — барацьба з абываючым, — гаворыць рэжысёр — пастаўлена ў чыстым выглядзе. Мы намагаемся паказаць, як гэта было ў нашым жыцці, і адразу ж нашою малюнак, не задуваючыся».

Няк Рагоўскаму пранавалі, каб ён паячыў памеры сваіх вырабаў. Ён нехацуча паставіўся да гэтага. «Вялікія рычы, — растлумачыў ён, — не адпавядаюць іштотным, простым патрабам, яны — штучныя. Бо сам арнамент — гэта яшчэ не ўсё».

Рагоўскі выступае супраць фальшывых стылізацыі. Ён заахоўвае вернасць старым традыцыям, не паддаецца чужацкім модным уплывам. Дарэчы, гэта характэрна для ўсіх сапраўды народных мастакоў. Ганчар-кераміст Якуб Чычалюўскі з Вяліка-Паліскай гаворыць: «Я мог бы зарабіць вельмі многа, але не хачу, каб мяне прымушалі працаваць супраць маёй волі».

ПАРЫВОВЫЯ КАЗКІ

Ловіцкія «выцінанкі» — выразкі з паперы —

«Тэма нашага фільма — барацьба з абываючым, — гаворыць рэжысёр — пастаўлена ў чыстым выглядзе. Мы намагаемся паказаць, як гэта было ў нашым жыцці, і адразу ж нашою малюнак, не задуваючыся».

«Тэма нашага фільма — барацьба з абываючым, — гаворыць рэжысёр — пастаўлена ў чыстым выглядзе. Мы намагаемся паказаць, як гэта было ў нашым жыцці, і адразу ж нашою малюнак, не задуваючыся».

«Тэма нашага фільма — барацьба з абываючым, — гаворыць рэжысёр — пастаўлена ў чыстым выглядзе. Мы намагаемся паказаць, як гэта было ў нашым жыцці, і адразу ж нашою малюнак, не задуваючыся».

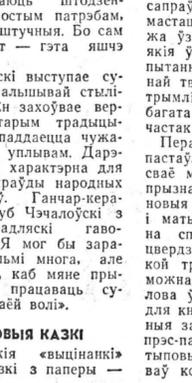
«Тэма нашага фільма — барацьба з абываючым, — гаворыць рэжысёр — пастаўлена ў чыстым выглядзе. Мы намагаемся паказаць, як гэта было ў нашым жыцці, і адразу ж нашою малюнак, не задуваючыся».

«Тэма нашага фільма — барацьба з абываючым, — гаворыць рэжысёр — пастаўлена ў чыстым выглядзе. Мы намагаемся паказаць, як гэта было ў нашым жыцці, і адразу ж нашою малюнак, не задуваючыся».

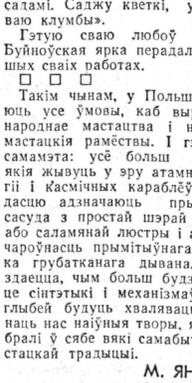
«Тэма нашага фільма — барацьба з абываючым, — гаворыць рэжысёр — пастаўлена ў чыстым выглядзе. Мы намагаемся паказаць, як гэта было ў нашым жыцці, і адразу ж нашою малюнак, не задуваючыся».

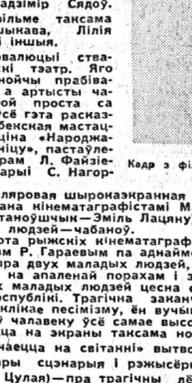
Сабіна Маселбас — адна з прадуманых мастакоў выканання двухасноўных дываноў — сама рыхтуе для іх працу.

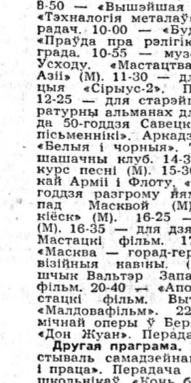
Сабіна Маселбас — адна з прадуманых мастакоў выканання двухасноўных дываноў — сама рыхтуе для іх працу.

Сабіна Маселбас — адна з прадуманых мастакоў выканання двухасноўных дываноў — сама рыхтуе для іх працу.

Сабіна Маселбас — адна з прадуманых мастакоў выканання двухасноўных дываноў — сама рыхтуе для іх працу.

Сабіна Маселбас — адна з прадуманых мастакоў выканання двухасноўных дываноў — сама рыхтуе для іх працу.

НА ПЕРШАЙ ВЯРСЦЕ

Заканчэнне. Пачатак на 2-й і 3-й стар.

Спачатку будучы спектакль вяртаўся ў ланку лубка. Ісэбна — А. Чарнашэва, гэтка нар-дзівіца, Смерць — С. Станюта. Больш значную ролю не было, там дзівач прызначалі на мужчынскія: Сяраход-Фешмаршад — Я. Глебавіч, Фершал Сіёна — Л. Малалеўска, пламеннік Мамай — В. Вашкевіч, Замежны прадстаўнік (такі заспаіны, мужычок, які ўсё хучаецца) — Я. Але потым «план» перамяніўся. На Венеру паставілі Станюту, а да таго Венеры і Замежны прадстаўнік і іншыя — В. Рагавенка — высокі, худыя (смінога ў фруку, як дражнілі яго мажыскія беспрэстыжнікі), аграны. Мне далі іграць Смерць (доўга ў мяне нічога не выходзіла).

Пасля чыты «Цара Максіміліяна» і гутаркі пра тое, які павінен бы спектакль, В. С. Смышляеў сказаў: «Тут шмат пекія, і я хачу, каб мелодыі былі самыя ходныя, такія, якія на Беларусі спяваюць усё».

Кроіць касцюмы прыходзіла краўчыца з МХТ, а шыл самі — націм пасля вятрэнных заняткаў. Мой клопат — даставаць матэрыялы. Быў ноп, даводзілася парываць чыстыя колераў, з якога мы вырашылі шыць касцюмы, вышукваць у дробных прыватных крамах, бегачы па ўсіх рынках Масквы...

Касцюмы шылі ў вялікім Інтэрнацыяналі пакоі. Шла вясна... Мы расчынялі вокны і працавалі. Жарты, песні... Не заўважаеш, як праходзіць ноч. Пачынае дзень... З вочнаў далёка відаць... Масква-рака... Прастор... А раница — на раніцу.

Напрацуем так некалькі начэй, зморымся, спім пасля, як пшаніцу прадаўшы, а тады — Ізноў... Малодосці...

Нарэшце, станы, канструкцыі зрабілі, сабралі ў зале, касцюмы папылі, зрабілі бутэфоры, абутак, парані, правалі некалькі рэпетыцыяў на ўсім «рыштунку» пад аркестр (аркестр размясціўся пад станкамі) і прызначылі генеральнага...

У тая гадзі ў Маскве генеральна — найвышэйшы грамадскі прагалд. Генеральны быў аднаго ападай паказам і запітай крывёю зямлі Іспаніі. Лес двух маладых людзей шэсць з трагічным лёсам Іспанскай рэспублікі. Трагічна заканчваецца іх існаванне. Але фільм не вылікае пэсімізму, ён вучыць нываісці да фашызму, які забівае ў чалавеку ўсё самае высокае.

Выпускаяцца на экраны таксама новая мастацкая кінакарціна «Тэрмін канчаецца на світанні» вытворчасці кінастудыі «Грузія-фільм» (аўтары сцэнарыя і рэжысёры-пастаноўшчыкі — Нілі Навозі і Гено Цулаі) — пра трагічны лёс маладых амерыканцаў, асуджаных на мажрацтва і голад у свеце, дзе сумленныя людзі робяцца ахвярамі грубага гвалту.

У сюжэце будучы дэманстравацца таксама новыя мастацкія кінафільмы «Забудуны» («Масфілм»), «Мара мая» («Казхфілм»), «Апантан» («Узбэфілм»), «Дзіўная гісторыя, падобная на назву» (Цэнтральная студыя навукова-папулярных фільмаў).

З замежных кінастужак гледачы ўвабача польскую «Руканіс, знойдзены ў Сарагосе, венгерскую — «Сыны чалавеча з каменным сэрцам», румынскую — «Лес павешаных», фініскую — «Мільёны ўдавы Сірофа», французскую — «Гром небесны», іспанскую — «Каралева Шантанлера», фільм вытворчасці кінастудыі «Дафа» (ГДР) — «Пераемнік».